

Концептуалізація взаємозв'язку між фінансовим ринком, ринком фінансових послуг та фінансовим сектором

Розглянуто підходи вітчизняних і зарубіжних науковців до трактування понять фінансового ринку, ринку фінансових послуг та фінансового сектору. Обґрунтовано концептуальну модель їх взаємозв'язку. З позицій Системи національних рахунків визначено місце фінансових корпорацій у системі відносин на ринку фінансових послуг.

Ключові слова: фінансовий ринок, ринок фінансових послуг, фінансовий сектор, фінансові корпорації, Система національних рахунків.

Постановка проблеми. З переходом України до ринкових відносин у фінансовій системі країни відбулись істотні зміни, що зумовили необхідність застосування для її характеристики нових понять та термінів. У першу чергу це стосувалось термінології, пов'язаної з характеристикою фінансового ринку. Крім поняття фінансового ринку, в численних фахових публікаціях використовуються також поняття ринку фінансових послуг і фінансового сектору. Однак множинність їх інтерпретації, різноманітні варіанти їх будови та співвідношення між ними ускладнюють здійснення статистичного аналізу фінансових процесів, без якого неможливо адекватно оцінити стан, динаміку та перспективи розвитку економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українськими вченими здійснено велику кількість наукових розвідок щодо проблем фінансового ринку, з яких найбільший інтерес становлять праці В. Д. Базилевича, О. І. Барановського, В. В. Зимовця, Ю. М. Коваленко, І. О. Лютого, В. І. Міщенко, С. В. Міщенко, С. В. Науменкової, В. М. Опаріна, В. М. Суторміної, В. М. Федосова, В. М. Шелудько, І. О. Школьник. Статистичний аспект функціонування фінансового сектору економіки України знайшов відображення в роботах С. С. Герасименка, В. А. Головка, В. В. Майби, І. Г. Манцурова, Л. Є. Момотюк, Р. М. Моторина, Н. О. Парфенцевої.

Метою дослідження є з'ясування сутності понять фінансового ринку, ринку фінансових послуг, фінансового сектору (сектору фінансових корпорацій, далі – СФК), особливості взаємозв'язку між ними та умови їх застосування в статистичному аналізі фінансових процесів в Україні.

Результати дослідження. Історично фінансовий ринок з'являється паралельно з виникненням фінансів і по мірі еволюції товарно-грошових відносин перетворюється на особливу сферу економічних відносин, виконуючи важливу функцію в економічній системі – підтримання безперервності відтворювального процесу шляхом забезпечення його фінансування. З погляду на це В. М. Опарін розглядає його як одну із ключових складових

ринкової економіки, а саме – як забезпечувальну сферу фінансової системи [1, с. 84].

В економіках західних країн фінансовий ринок пройшов тривалий шлях еволюційного розвитку, а серед його дослідників визначилося доволі консенсусне бачення сутності, ролі в економіці, структури та механізму дії фінансового ринку.

Одним з перших питань, відповідь на яке вимагає теоретичного обґрунтування, є питання щодо того, в однині чи в множині застосовувати цей термін. Переважна більшість вітчизняних вчених послуговується варіантом однини, тоді як для західної наукової традиції характерним є вживання варіанту множини. На цьому акцентують увагу Ю. Бригхем, М. Ерхардт, зауважуючи, що в розвиненій економіці існує велика різноманітність фінансових ринків, кожен з яких має певні відмінності від решти стосовно активів, які торгуються на даному ринку, та умов і термінів передбачених платежів [2, с. 228].

Г. Менк'ю дає узагальнене визначення фінансових ринків (financial markets) як фінансових інститутів, через які власники заощаджень можуть надавати їх безпосередньо позичальникам [3, с. 556]. Д. Хіллер, М. Грінблатт, Ш. Тітман, ототожнюючи фінансові ринки з ринками капіталу, визначають їх як арену, на якій фірми та інші установи, які потребують коштів для фінансування своєї діяльності, зустрічаються з особами й установами, які мають кошти для здійснення інвестицій [4, с. 4].

Г. Габбард розглядає фінансові ринки як “поле гри”, головними гравцями на якому є фінансові інститути [5, с. 64], тобто фінансові ринки являють собою середовище, в якому відбувається функціонування фінансових інститутів. Фінансовими автор називає такий різновид ринків, на яких купують і продають облігації, акції, іноземну валюту та інші фінансові інструменти [5, с. 33]. Ринки акцій та облігацій є тим місцем, де надлишки коштів заощадників передаються позичальникам [5, с. 36].

Дж. К. Ван Хорн та Джон М. Вахович трактують фінансові ринки як усі інститути та операції, завдання яких полягає в тому, щоб звести разом

покупців та продавців фінансових інструментів [6, с. 77], уточнюючи, що це не стільки визначені фізичні місця, скільки механізми для “каналізації” заощаджень до кінцевих покупців (інвесторів) реальних активів [6, с. 78]. В енциклопедії фінансів [7, с. 85] фінансові ринки визначаються як ринки, що мають справу з грошовими потоками у часі, де заощадження кредиторів розподіляються на фінансування потреб позичальників.

Керівництво зі складання показників фінансової стійкості МВФ вказує на існування низки фінансових ринків, розуміючи при цьому під фінансовим таким ринок, на якому економічні суб’єкти можуть здійснювати купівлю-продаж фінансових вимог відповідно до певних встановлених правил поведінки [8, с. 14].

Таким чином, визнання пріоритетності фінансових ринків у складі фінансової системи, під якою мається на увазі мережа ринків та інститутів, що є посередниками між заощадниками та позичальниками, дозволяє зобразити концептуальне бачення фінансової системи в західній трактовці (рис. 1):

Таким чином, визнання пріоритетності фінансових ринків у складі фінансової системи, під якою мається на увазі мережа ринків та інститутів, що є посередниками між заощадниками та позичальниками, дозволяє зобразити концептуальне бачення фінансової системи в західній трактовці (рис. 1):

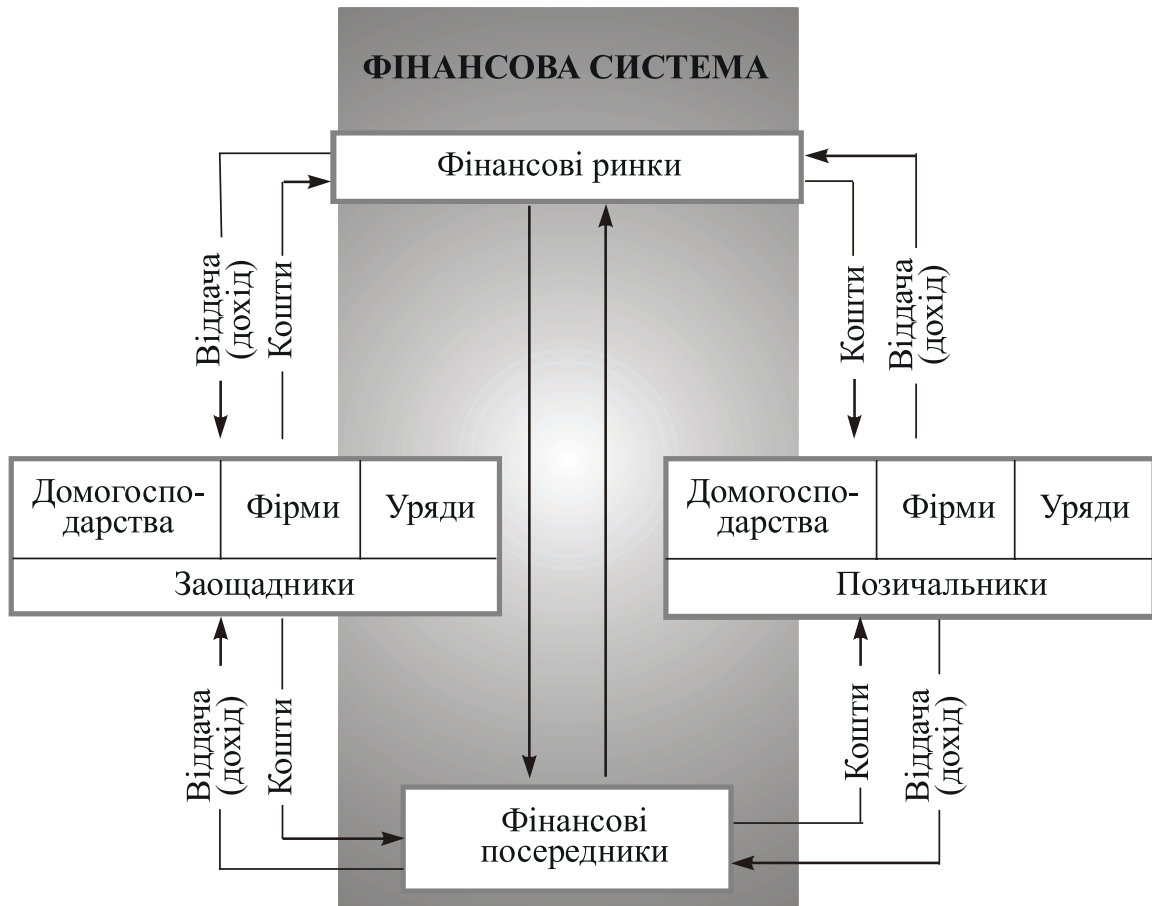

Рис. 1. Переміщення коштів у фінансовій системі [5, с. 66]

Спрощений варіант цієї моделі подано на рис. 2. Верхній контур руху фінансових потоків на рис. 1 та 2 являє собою механізм так званого прямого фінансування, за якого передача тимчасово вільних коштів від їхніх власників до реципієнтів здійснюється завдяки функціонуванню фінансових ринків. Здебільшого це ринки акцій та облігацій, хоча деякі автори розглядають в якості такого товару також іноземну валюту та інші фінансові інструменти. Нижній контур відображає механізм непрямого фінансування, коли взаємодія між суб’єктами з надлишком та дефіцитом коштів відбувається за участі фінансових посередників.

Згідно з Системою національних рахунків (далі – СНР) у редакції 2008 р. [10, с. 255], більша

частина запозичень і кредитування відбувається саме через фінансових посередників. При цьому зазначається, що фінансові посередники виконують спеціальну функцію створення фінансових ринків, які непрямим (виділено нами. – авт.) чином пов’язують кредиторів і позичальників. Тобто згідно з СНР–2008 слід зробити висновок щодо існування ринків і в нижній частині схем на рис. 1, 2. Ми вважаємо, що їх можна трактувати як ринки послуг фінансових посередників, тоді як на ринках прямого фінансування також надаються фінансові послуги, проте здебільшого не фінансовими посередниками, а інституційними одиницями інших підсекторів СФК, що буде розглянуто далі.

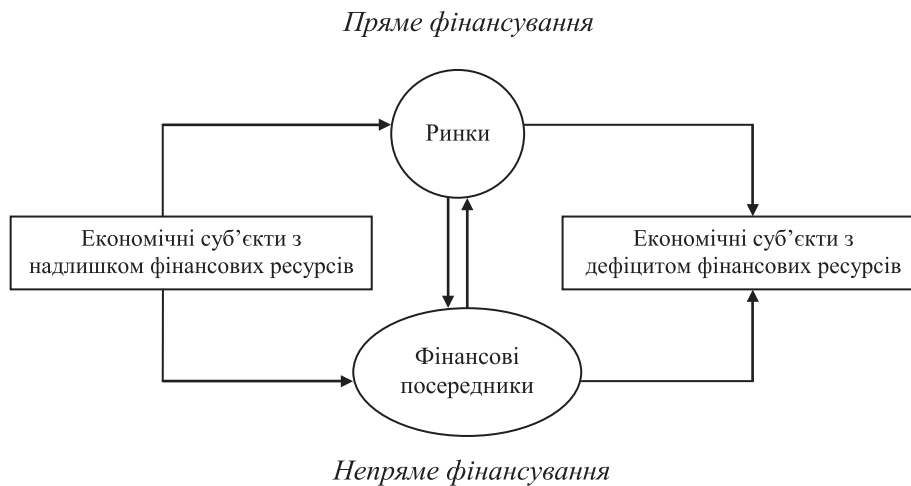

Рис. 2. Фінансові потоки [9, с. 26]

У вітчизняній науковій літературі доволі поширеними є два підходи до розгляду фінансового ринку:

- визначення економічної сутності фінансового ринку;
- визначення його інституційної (суб'єктної) будови.

В рамках першого підходу фінансовий ринок найчастіше трактується як сукупність чи система відносин, проте вид цих відносин окремі автори визначають доволі відмінно. Економічними їх вважають І. О. Школьник [11, с. 26], С. І. Юрій, О. О. Луцишин [12, с. 54], П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник [13, с. 414], Ю. М. Сапачук [14, с. 14], М. В. Грідчина, В. Б. Захожай [15, с. 205–206]. В. Д. Базилевич конкретизує ці відносини як соціально-економічні [16, с. 6].

Правовий характер відносин на фінансовому ринку підкреслює В. М. Шелудько, визначаючи їх як систему “... економічних та правових відносин” [17, с. 13].

В. М. Опарін розглядає вказані відносини як обмінно-перерозподільні, О. В. Арістова – як ринкові [18, с. 3], М. В. Шарапов – як різновид фінансових відносин, В. В. Галушак – як специфічну сферу грошових відносин.

Характер та предмет цих відносин (власне товар фінансового ринку) також визначається дуже розмаїто. Частина авторів вважають, що відносини на фінансовому ринку пов'язані з процесами **купівлі-продажу: фінансових ресурсів** (В. М. Опарін, О. В. Арістова) або фінансових активів (В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько).

На думку І. О. Школьник, відносини на фінансовому ринку виникають з приводу **перерозподілу** тимчасово вільних *фінансових ресурсів*. Ю. М. Сапачук розширює перелік цих відносин, зараховуючи до них не лише процеси з перерозподілу фінансових ресурсів, але також їх **аккумуляцію та розподіл**. М. В. Грідчина, В. Б. Захожай

обмежують відносини на фінансовому ринку процесами **розподілу і перерозподілу**, проте вже не фінансових ресурсів, а *фінансових активів*.

С. І. Юрій, О. О. Луцишин зараховують до складу відносин фінансового ринку як розподіл *фінансових ресурсів*, так і **купівлю-продаж** тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів. В. М. Шелудько розглядає відносини на фінансовому ринку як такі, що пов'язані з **купівлю-продажем** або **випуском та обігом фінансових активів**.

М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна обмежують відносини фінансового ринку **випуском та обігом фінансових інструментів**.

Дещо відмінним від розглянутих підходів вище є підхід П. І. Юхименка, В. М. Федосова, Л. Л. Лазебник [13, с. 414], які трактують фінансовий ринок як сферу грошових відносин, що виникають у процесі руху фінансових фондів між державою, юридичними та фізичними особами. Справедливість такої авторської позиції є досить сумнівною: на наше переконання, слід швидше погодитись з В. М. Опаріним, який вказує, що частині фінансових відносин притаманний каналний, а не фондовий характер, і перш за все це є характерним для фінансового ринку, де процес формування фондів грошових коштів не є обов'язковим [1, с. 88]. Подібний підхід знаходимо й у наведеному вище визначенні фінансових ринків Дж. К. Ван Хорна та Дж. М. Ваховича, які розглядають їх як механізми для “каналізації” заощаджень до кінцевих покупців (інвесторів) реальних активів [6, с. 78].

Частина авторів визначають фінансовий ринок не в термінах відносин, що його конституюють, а акцентуючи увагу на певну систему чи механізм їх реалізації. Так, О. Ю. Смолянська пропонує розглядати фінансовий ринок як систему торгівлі (організовану чи неформальну) фінансовими інструментами [19, с. 23]. О. Д. Вовчак, І. А. Канцір вбачають у фінансовому ринку систему кругообігу та перерозподілу фінансових активів між поста-

чальниками і споживачами капіталу за допомогою спеціалізованих посередників на основі попиту і пропозиції на капітал [20, с. 7].

Узагальнюючи авторські бачення сутності категорії фінансового ринку, можна зробити декілька висновків. Оскільки фінансовий ринок як різновид ринку взагалі є механізмом торгівлі, найбільш обґрунтованим є визначення його сутності як відносин купівлі-продажу тимчасово вільних фінансових ресурсів, які є товаром даного ринку, попри те, що деякі автори в якості такого товару розглядають фінансові активи чи фінансові інструменти, які насправді лише забезпечують юридичну фіксацію взаємодії між покупцями і продавцями фінансових ресурсів. Хоча в результаті такої взаємодії (внаслідок її) відбувається перерозподіл фінансових ресурсів, той факт, що ці відносини не мають імперативного характеру, оскільки учасники вступають у них без примусу, керуючись лише власними міркуваннями щодо вигоди і доцільності, а фінансові ресурси передаються на умовах платності, зміст цих відносин доцільно визначати саме як ринкові відносини купівлі-продажу, а не як розподільчі чи перерозподільчі.

Аналіз авторських підходів до суб'єктної будови фінансового ринку показав, що вона здебільшого розглядається з позицій інституційної теорії як певна сукупність учасників ринку. Так, П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник трактують фінансовий ринок досить широко – як винятково складну структуру з великою кількістю учасників [13, с. 414]. За інституційним складом цими учасниками є інститути позафінансової сфери, держава, населення, професійні учасники ринку – фінансові інститути та інститути інфраструктури, іноземні учасники ринку [13, с. 416].

М. В. Грідчина, В. Б. Захожай з організаційного погляду подають фінансовий ринок як систему самостійних окремих ринків (сегментів), у кожному з яких виокремлюються ринки конкретних видів фінансових активів (сектори) [15, с. 206]. Одночасно за інституційною ознакою автори розглядають фінансовий ринок як певну сукупність фінансових інституцій – банків, страхових компаній, інвестиційних фондів і компаній, пенсійних фондів, кредитних спілок, бірж, фірм-реєстраторів, брокерських фірм, рейтингових агентств тощо [15, с. 210].

Розгляд структури фінансового ринку в термінах інституційного підходу знаходимо також у В. Л. Смагіна, який розглядає його як "...інститут, що формує сукупність взаємодіючих моделей поведінки його учасників – контрагентів, які регулюють, синхронізують компоненти попиту і пропозиції на фінансові ресурси та активи в певному часі і просторі з метою одержання прибутку" [21, с. 6].

С. І. Юрій, О. О. Луцишин говорять про організаційно-інституційну структуру фінансового ринку, виділяючи в ній [12, с. 56]:

– фінансово-кредитні інституції (банківські установи, небанківські кредитно-фінансові інституції, страхові компанії, інвестиційні фонди, недержавні пенсійні фонди тощо),

– суб'єкти інфраструктури фінансового ринку (валютні й фондові біржі, депозитарії й реєстратори, розрахунково-клірингові та інформаційно-консультаційні центри тощо).

Тісно пов'язаним з поняттям фінансового ринку є поняття ринку (ринків) фінансових послуг (РФП). Останнє з'явилося у вітчизняній науковій літературі відносно недавно внаслідок прийняття у 2001 р. Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг". Відтак поняття ринків фінансових послуг, на відміну від фінансового ринку, є законодавчо визначеним як сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг Законом віднесено професійні послуги на ринках банківських, страхових, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

З погляду на вищевказане О. І. Хорошева вважає проблематичним аналіз співвідношення між абстрактною категорією фінансового ринку та конкретною, законодавчо закріпленою категорією ринку фінансових послуг [22, с. 340]. Слід відзначити, що особливий розгляд фінансового ринку та ринку фінансових послуг в багатьох випадках є характерним не лише для вітчизняної, а й для світової економічної науки і практики: якщо підручники з фінансових дисциплін здебільшого оперують поняттям фінансового ринку (ринків), то відповідні законодавчі акти (наприклад, The Financial Services and Markets Act 2000, The Financial Services Act 2012 у Великій Британії) стосуються регулювання саме ринків фінансових послуг. Зумовлено це тим, що провадження професійної діяльності з надання фінансових послуг є предметом суворого регулювання з боку державних органів і потребує ліцензування, відтак виникає потреба визначення сутності та переліку фінансових послуг, що знаходить своє законодавче втілення. Слід зауважити, що не всі іноземні регуляторні акти використовують поняття ринку фінансових послуг. Так, Директива Євросоюзу № 2004/39/ЕС про ринки фінансових інструментів (Markets in Financial Instruments Directive) оперує поняттям фінансових ринків.

Аналіз авторських підходів до встановлення взаємозв'язку між фінансовим ринком і ринком фінансових послуг дозволив виділити такі найбільш поширені їх варіанти:

1) фінансовий ринок ототожнюється з ринком фінансових послуг;

2) ринок фінансових послуг виділяється як складова фінансового ринку;

3) ринок фінансових послуг є більш широким, ніж фінансовий ринок.

Стосовно першого підходу, попри близькість понять фінансового ринку і ринку фінансових послуг, вважаємо необґрунтованим розглядати їх як синонімічні з погляду на відмінність товару цих ринків: як було показано вище, для фінансового ринку таким товаром є фінансові ресурси; для РФП – фінансові послуги як специфічний вид послуг – результатів діяльності, які не мають уречевленого характеру і здатні задовольняти певні потреби фінансового характеру як індивідуальних, так і корпоративних їх споживачів.

Другий підхід, найбільш поширений з-серед розглянутих нами, передбачає застосування розширеного трактування фінансового ринку. Якщо при вузькому розумінні фінансовий ринок розглядається лише як ринок фінансових ресурсів, а його сегментація здійснюється в залежності від специфіки відповідних фінансових активів/інструментів, в яких фіксуються параметри угод купівлі-продажу фінансових ресурсів, то розширене трактування передбачає окрім цього виділення в складі фінансового ринку сегмента ринку фінансових послуг. При цьому частина авторів (І. О. Школьник, О. В. Арістова) виділяють РФП лише як один із сегментів фінансового ринку; інша частина – на підставі поділу фінансового ринку на ринок фінансових ресурсів і ринок фінансових послуг (С. І. Юрій, О. О. Луцишин [12, с. 51–52]) або на ринок фінансових інструментів та ринок фінансових послуг (Є. А. Бобров [23, с. 91]).

С. І. Юрій, О. О. Луцишин, виділяючи в складі фінансового ринку ринок фінансових ресурсів і ринок фінансових послуг [12, с. 51–52], вважають, що останній утворюється сферами надання фінансових послуг професійними учасниками фінансового ринку [12, с. 57]. На думку авторів, саме в цьому проявляється особлива система взаємозв'язків між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг, що призводить до їх ототожнення.

Дещо суперечливим є підхід Є. А. Боброва [23]: розглядаючи ринок фінансових послуг “у структурі фінансового ринку”, безпосередньо таку складову останнього автор не виділяє, проте вважає, що у кожній ланці структури фінансового ринку можна помітити наявність фінансових інструментів і фінансових послуг. Якщо фінансовий ринок, на думку автора, призначений для здійснення угод між покупцями і продавцями фінансових ресурсів, то РФП віддзеркалює конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб'єктами господарювання. На нашу думку, визнання в якості учасників ринку фінансових послуг лише господарських суб'єктів (без включення до їх складу домогосподарств) звужує коло реальних учасників цих процесів, оскільки домогосподарства є доволі

активними споживачами різноманітних фінансових послуг.

Третій підхід до з'ясування взаємозв'язку між фінансовим ринком і ринком фінансових послуг представлений позицією В. М. Опаріна, який вважає, що ринок фінансових послуг є більш широким, ніж фінансовий ринок, оскільки він “... охоплює не тільки послуги у сфері торгівлі фінансовими ресурсами” [1, с. 153]. Попри незначну поширеність цього підходу саме він вбачається нам найближчим до власне статистичного розуміння фінансового сектору. І хоча, на думку автора (в руслі західного бачення механізму функціонування фінансового ринку, поданого на рис. 1, 2), “... фінансовий ринок функціонує як через посередників та з допомогою інших установ, що надають консультаційні й інформаційні послуги, так і на основі прямих взаємовідносин емітента з інвестором” [1, с. 153], останній варіант “прямих відносин” не означає, що при реалізації подібних угод взаємодіють лише емітент та інвестор і ніякі фінансові корпорації при цьому не задіяні.

Для з'ясування того, які це фінансові установи, розглянемо визначення та склад фінансового сектору (сектору фінансових корпорацій) згідно з методологічним стандартом Системи національних рахунків.

СНР–2008 до фінансового сектору включає всі резидентські корпорації, основна діяльність яких полягає в наданні фінансових послуг, включаючи послуги фінансового посередництва, послуги страхування та послуги пенсійного забезпечення, а також одиниці, зайняті видами діяльності, які сприяють фінансовому посередництву. Крім поділу фінансових корпорацій на підсектори, вони можуть бути згруповані у три широкі категорії:

- *фінансові посередники* – інституційні одиниці, які приймають зобов'язання від свого імені з метою придбання фінансових активів шляхом здійснення операцій на ринку;

- *допоміжні фінансові корпорації* – інституційні одиниці, які переважним чином зайняті обслуговуванням фінансових ринків, але не отримують у власність фінансові активи і зобов'язання, з якими вони мають справу;

- *інші фінансові корпорації* – інституційні одиниці, які надають фінансові послуги, при цьому основна частина їхніх активів і зобов'язань не продається на відкритих фінансових ринках [10, с. 84].

При цьому більша частина СФК представлена фінансовими посередниками того чи іншого типу, місце та місія яких в процесі переміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів від інституційних одиниць – заощадників до позичальників чітко визначені (рис. 1, 2): надаючи відповідні послуги, вони забезпечують реалізацію механізму непрямого фінансування, тоді як допоміжні фінансові корпорації (зокрема, брокери операцій з цінними паперами, корпорації інфраструктури фінансових

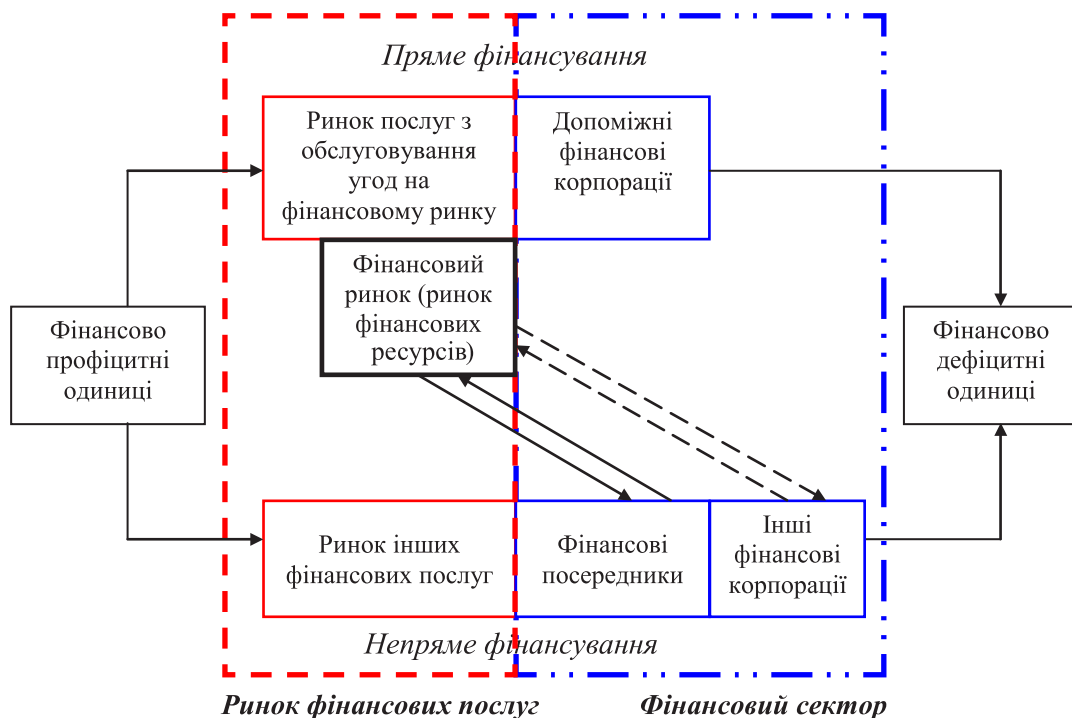
ринків, фондові біржі тощо), надаючи послуги, пов'язані з випуском, розміщенням та обігом цінних паперів, безсумнівно є учасниками фінансового ринку як ринку прямого фінансування.

Ураховуючи викладене вище, вважаємо, що взаємозв'язок між фінансовим ринком, ринком фінансових послуг та фінансовим сектором може бути подано у вигляді концептуальної схеми, представленої на рис. 3.

Як було зазначено, допоміжні фінансові корпорації супроводжують угоди прямого фінансування, формуючи тим самим ринок послуг з обслуговування угод на фінансовому ринку.

Фінансові посередники здебільшого функціонують на ринку фінансових послуг, проте можуть

також виходити на фінансовий ринок в якості інституційних інвесторів або розміщувати на ньому власні зобов'язання шляхом емісії цінних паперів. Інші фінансові корпорації, як і фінансові посередники, надають фінансові послуги, проте коло споживачів цих послуг дуже обмежене. Зв'язки одиниць цього підсектору з фінансовим ринком виявляються в тому, що вони можуть залучати на ньому фінансові ресурси для своїх материнських корпорацій, виступаючи при цьому в ролі "провідника" [10, с. 76]. Відтак послуги, що надаються фінансовими посередниками та іншими фінансовими корпораціями, можна класифікувати як "інші фінансові послуги".

Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Взаємозв'язок між фінансовим ринком, ринком фінансових послуг та фінансовим сектором

Виходячи з наведених узагальнень щодо понять "фінансовий ринок", "ринок фінансових послуг" та "фінансовий сектор" можна дійти висновку, що вони є тісно пов'язаними, проте якісно відмінними з погляду сутності.

В основі взаємозв'язку між досліджуваними категоріями лежить поняття фінансового ринку – абстрактна теоретична конструкція, що має трактуватись як особливий різновид ринку, сукупність економіко-правових відносин купівлі-продажу тимчасово вільних фінансових ресурсів. Поняття фінансового ринку характеризує механізм так званого прямого фінансування, за якого здійснюється "безпосередня" (насправді за участі інституційних одиниць підсектору допоміжних фінансових кор-

порацій) передача тимчасово вільних коштів від їх власників до реципієнтів.

Поняття ринку фінансових послуг є законодавчо визначеним для потреб державного регулювання надання різноманітних фінансових послуг як сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг. Ринок фінансових послуг включає ринки послуг з обслуговування угод на фінансовому ринку та ринок інших фінансових послуг.

Поняття фінансового сектору (сектору фінансових корпорацій) є методологічно та методично визначеним. Зокрема, СНР (як статистичним стандартом в галузі національного рахівництва) визначає його як сукупність резидентських корпорацій, які надають фінансові послуги решті інститу-

ційних одиниць. Таким чином, фінансовий сектор – це сукупність фінансових установ, що діють на ринку фінансових послуг.

Фінансові послуги з обслуговування угод прямого фінансування на фінансовому ринку надаються інституційними одиницями підсектору (і одночасно категорії) допоміжних фінансових корпорацій. Фінансові послуги з обслуговування угод непрямого фінансування надаються фінансовими посередниками. Інституційні одиниці категорії інших фінансових корпорацій (підсектору кептивних фінансових установ і кредиторів грошей) здебільшого надають фінансові послуги в рамках

обмеженої групи одиниць поза відкритими фінансовими ринками [10, с. 86].

Відтак з погляду на наявність відповідного методологічного та методичного забезпечення в якості об'єкта статистичних досліджень, що стосуються функціонування ринкової складової фінансової системи, найбільш обґрунтованим є використання поняття фінансового сектору. Поняття фінансового ринку та ринку фінансових послуг можуть вживатись у разі необхідності його доповнення та конкретизації з обов'язковим урахуванням встановлених зв'язків та співвідношень між ними.

Список використаних джерел

1. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : [монографія] / В. М. Опарін – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
2. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент / Ю. Бригхем, М. Эрхардт ; пер. с англ. под ред. Е. А. Дорофеева. – [10-е изд.] – СПб. : Питер, 2009. – 960 с.
3. Mankiw N. G. Principles of Economics / N. G. Mankiw. – [6th edition]. – South-Western, Cengage Learning, 2012. – 856 p.
4. Hillier D. Financial Markets and Corporate Strategy / D. Hillier, M. Grinblatt, S. Titman. – [2nd European edition]. – N. Y. : McGraw-Hill, 2012. – 849 p.
5. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : [підруч.] / Пер. з англ. ; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесевич. – К. : КНЕУ, 2004. – 889 с.
6. Ван Хорн Дж. К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович мл. ; пер. с англ. – [12-е изд.] – М. : ООО «И. Д. Вильямс», 2008. – 1232 с.
7. Lee C. Encyclopedia of Finance / C. Lee, A. Lee. – [2nd edition]. – Springer, 2013. – 1019 p.
8. Financial Soundness Indicators: Compilation Guide. – New York : IMF, 2006. – 290 p.
9. Боди З. Финансы: учебное пособие / З. Боди, Р. Мертон ; пер. с англ. – М. : Изд. дом «Вильямс», 2007. – 592 с.
10. Система национальных счетов 2008. – Нью-Йорк, 2012 год. – 794 с.
11. Школьник І. О. Стратегія розвитку фінансового ринку України : дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / Школьник Інна Олександрівна. – Суми, 2008. – 442 с.
12. Юрій С. І. Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки / С. І. Юрій, // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 48–59.
13. Теорія фінансів : [підруч.] / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник та ін. ; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
14. Сапачук Ю. М. Формування стабілізаційних механізмів сучасного фінансового ринку : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01 / Сапачук Юрій Миколайович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2012. – 20 с.
15. Фінанси (теоретичні основи) : [підруч.] / М. В. Грідчина, В. Б. Захожай, Л. Л. Осіпчук та ін. ; під кер. і наук. ред. М. В. Грідчиної, В. Б. Захожая. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : МАУП, 2004. – 312 с.
16. Базилевич В. Д. Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах / В. Д. Базилевич // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 5–12.
17. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : [навч. посіб.] / В. М. Шелудько. – К. : Знання-Прес, 2002. – 535 с.
18. Аристова Е. В. Теоретические основы взаимосвязи сегментов финансового рынка России: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.01 / Аристова Елена Владимировна. – Томск, 2014. – 227 с.
19. Смолянська О. Ю. Фінансовий ринок : [навч. посіб.] / О. Ю. Смолянська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 384 с.
20. Вовчак О. Д. Структуризація фінансового ринку України / О. Д. Вовчак, І. А. Канцір // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14). – С. 7–9.
21. Смагін В. Л. Фінансовий ринок в трансформаційній економіці: закономірності формування і розвитку : автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.01 / Смагін Володимир Леонтійович. – К. : КНЕУ, 2010. – 37 с.
22. Хорошева Е. И. Финансовое хозяйство и финансовая система: основы структурной взаимосвязи / Е. И. Хорошева // Бизнес Информ. – 2014. – № 2. – С. 336–341.
23. Бобров Є. А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 88–94.